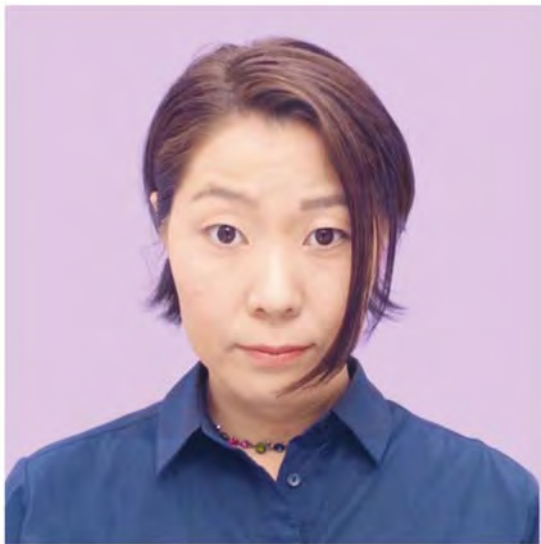

Madoka Inoue,
професор,
Університет Сейсен (Токіо, Японія)

Виставки малюнків українських дітей у Токіо та Нагано (Японія)

УДК 069.9-053.5(477):327(520)

<https://doi.org/10.33989/3083-6387.2025.3.336565>

Завдяки співпраці з професоркою Ольгою Ніколенко (Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка) та професором, віцепрезидентом Susumu Nonaka (Сайтама Університет), у червні—липні 2025 року відбулися дві виставки творчих робіт українських учнів у Токіо і Нагано. Організатором виставки став Сейсен Університет (Японія).

На виставці малюнків українських дітей «Під небом України: пейзажі життя та слів, створені дітьми». Сейсен Університет (Токіо). Зліва направо — професор Мадока Іноуе, доцент Мітіко Комія, колекціонер Масахіто Сакамото, професор Сусуму Нонака.

© Madoka Inoue, 2025

У Токіо була представлена виставка приблизно 240 дитячих малюнків і хайку із України на тему миру. Цю виставку спланували професорка Ольга Ніколенко і професор Susumu Nonaka. Роботи були зібрані серед дітей в Україні протягом другої половини 2024 року. Місцем проведення стала приватна установа — Сейсен Університет у Токіо, де я працюю. Назва виставки — «Під небом України: пейзажі життя та слів, створені дітьми». Виставка тривала з 10 червня по 11 липня 2025 року. Через велику кількість експонатів виставка була поділена на три періоди, протягом яких експозиція змінювалася.

У Нагано була представлена виставка близько 80 дитячих робіт, поданих на конкурс «Час, у якому ми живемо», який у 2023 році організувала професорка Ольга Ніколенко в Україні. Цей конкурс включав не лише живопис, а й поезію, фотографії та відео. Дитячі роботи були доставлені до Японії самою професоркою Ольгою Ніколенко під час її візиту наприкінці 2023 року.

Бібліотека Університету Сейсен (Нагано), де відбулася виставка малюнків українських дітей «Час, у якому ми живемо» з 30 червня по 13 липня 2025 року

Бажання провести виставку поділяли як японські дослідники, так і професорка Ольга Ніколенко. Тому у травні 2024 року ми провели виставку в Сейсен Університеті у Токіо під назвою «Час, у якому ми живемо: Світ очима українських дітей». Ця подія знайшла відгук серед викладачів і працівників бібліотеки сестринського закладу — Сейсен Університету в Наґано, які висловили бажання провести аналогічну виставку і у своєму місті.

Оскільки в Наґано взимку випадає багато снігу, було вирішено організувати виставку в теплу пору року — з 30 червня по 13 липня 2025 року. Місцем проведення стала бібліотека кампусу Уено Сейсен Університету в Наґано.

Виставка «Під небом України: пейзажі життя та слів, створені дітьми» (Токіо)

Метою цього заходу було донести до всіх поколінь у Японії — від дітей до дорослих — думки та почуття,

які українські діти вклали у свої картини та хайку, а також розповісти про реальність, у якій живуть діти, вчителі та звичайні громадяни України, і про їхні надії на майбутнє. Особисто я, переглядаючи картини та читаючи хайку, не раз втрачала дар мови від сили емоцій, які вони викликали. Водночас мене вразила неймовірна сила духу дітей, їхня жага до життя та навчання.

Спочатку я вважала, що найкраще — дати людям просто побачити ці твори, не додаючи жодних пояснень. Однак, у процесі підготовки, спілкуючись із багатьма людьми, я усвідомила, що рівень розуміння японцями ситуації в Україні є різним. Хтось добре обізнаний із українськими подіями через новини, соцмережі чи публікації, а хтось знає зовсім небагато. Тому стало очевидно, що необхідно не лише представити малюнки й перекласти дитячі хайку, а й додати пояснення до них.

Підготовка до виставки в Сейсен Університеті (Токіо). Зліва направо — асистенти факультету пані Ватанабе, пані Урю, пані Кура.

Виставка в Сейсен Університеті (Токіо). Екскурсія, яку проводять студентки-волонтерки. Зліва направо — панна Масунарі, панна Наката. Панна Масунарі має вади слуху, але вона відповідала на запитання глядачів з допомогою спеціального обладнання.

Підготовка до виставки в Сейсен Університеті (Токіо). Зліва направо — асистенти факультету пані Урю, пані Ватанабе, пані Коно, пані Кура.

Міжнародна підтримка України

Окрім того, щоб краще донести зміст робіт до японської аудиторії, я вирішила поділити твори за тематикою на 12 розділів:

- 1) Жити як солдат (Living as a Soldier)
- 2) Шрами війни (The Scars of War)
- 3) Раптово, одного дня (Suddenly, One Day)
- 4) Крик життя (The Cry of Life)
- 5) Під захистом — обійми любові (Protected: Embraced by Love)
- 6) Маленьке життя — ми живемо далі (Small Lives: We Go On Living)
- 7) Тиша, якої прагнуть діти (The Peace Children Long For)
- 8) Жінки України (Women Living in Ukraine)
- 9) Посланці миру (Messengers of Peace)
- 10) Укорінені в українську землю (Rooted in the Soil of Ukraine)
- 11) Наша країна — Україна (Our Country, Ukraine)
- 12) Японія (Japan)

Виставка в Сейсен Університеті (Токіо). Екскурсія для японських учнів.

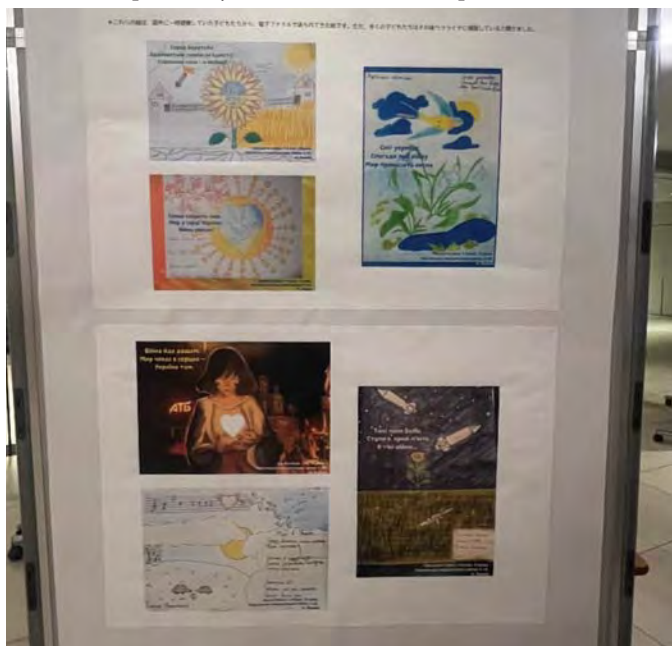
Виставка в Сейсен Університеті (Токіо). Панель «Жінки України».

Виставка в Сейсен Університеті (Токіо). Підручник для 6 класу авторського колективу під керівництвом професорки Ольги Ніколенко (ВЦ «Академія», 2023).

Окрім тематичного поділу, ми також додали пояснення до зображених у творах символів: соняшник, червоний мак, мотанка, національне вбрання жінок (вишиванка, коралі, вінок), лелека, журавель, солом'яна хата, а також людські органи — серце, очі, легені тощо. Я надзвичайно вдячна професорці Ользі Ніколенко за її цінні поради при підготовці цих пояснень.

Ми також виставили підручник для 6 класу зі шкільного предмета «Зарубіжна література», в якому представлено життя і творчість Мацуо Басьо, а також його хайку в українських перекладах. Цей підручник був підготовлений професоркою Ольгою Ніколенко та членами її авторського колективу і нині використовується в школах України.

Виставка в Сейсен Університеті (Токіо). Малюнки дітей із м. Херсона.

Виставка в Сейсен Університеті (Токіо). Послання від японських відвідувачів українським дітям — авторам малюнків.

Завдяки співпраці з учителями м. Запоріжжя ми представили японською та англійською мовами матеріали про те, в яких умовах перебувають діти під час війни та як учителі борються за їхню освіту і добробут. Усі пояснення, зокрема переклади хайку та підписи, також були англійською.

На виставці ми демонстрували відеолекцію професорки Ольги Ніколенко з японськими субтитрами (доступна на YouTube журналу «Літературна освіта: теорія, методика, практика»):

https://www.youtube.com/watch?v=9kq6Es_hj8E&t=714s

Також глядачі мали можливість побачити відео з усіма 238 конкурсними роботами:

<https://www.youtube.com/watch?v=OGsMUaH-B1o8&t=189s>

Ще ми демонстрували відео, створені авторами малюнків — Нікітою Жоголком, Володимиром Самородніним, Нікітою Рябцевим із Одеського ліцею № 4, а також Богданом Жуковим із Оріхівської гімназії № 5 Запорізької області.

Автори малюнків та їхня вчителька. Зліва направо — Нікіта Рябцев, Нікіта Жоголко, Галина Пантелюк, Володимир Самороднін. Одеський ліцей № 4.

Автор малюнка — учень Богдан Жуков. Оріхівська гімназія № 5 Запорізької області.

Міжнародна підтримка України

Окрім того, ми провели месу на території університету на честь загиблих українців, зокрема студентів, викладачів, випускників Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, а також випускників шкіл м. Запоріжжя. Оскільки Сейсен Університет є християнським закладом, це стало важливим духовним жестом солідарності.

Поминальна меса в Сейсен Університеті (Токіо) на честь загиблих українців.

Щиро дякуємо професорці Ользі Ніколенко, представникам студентської ради ПНПУ імені В.Г. Короленка Заріні Косімовій, Мілені Хижій, координаторці Суспільного простору Ветеранського простору «Плюс Плюс Полтава» Юліані Линник та всім причетним за цю можливість.

Виставка «Час, у якому ми живемо» (Наґано)

На виставці в Наґано роботи українських учнів були представлені відповідно до регіонів, де живуть або жили діти, адже деякі з них вимушені переїхати в інші місця через небезпеку.

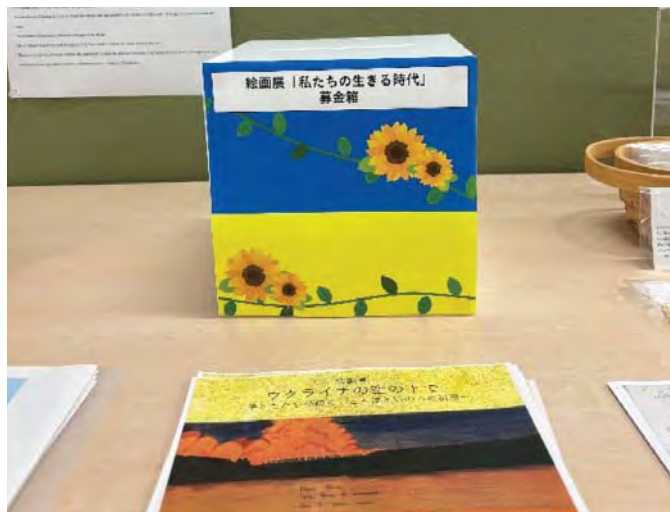

Підготовка до виставки в Наґано. Зліва направо — співробітники бібліотеки пані Тамура, панна Суга.

Сейсен Університет у Наґано, який є сестринським закладом Сейсен Університету в Токіо, вже раніше проводив різні ініціативи на підтримку України. Серед них — читання українських дитячих книжок уголос, виготовлення й продаж рукодільних виробів, пов'язаних з Україною, передача зібраних коштів на гуманітарну допомогу українцям, постраждалим під час війни.

Виставка в Наґано. Інформація про творчі роботи українських учнів.

Виставка в Наґано. Заклик до пожертви на підтримку України.

Ця виставка привернула увагу багатьох місцевих ЗМІ. Телекомпанія **Nagano Asahi Broadcasting** після репортажу в новинах розмістила відео на своєму YouTube.

<https://youtu.be/jC9Z0mEvmT4?si=jUEwXpJzaWSNcl79>

Окрім того, виставку висвітлювали найбільш впливові регіональна газета **Shinano Mainichi Shimbun**, загальнонаціональна газета **Asahi Shimbun**, а також спеціалізоване освітнє видання **Nagano Kenmin Shimbun**, яке опублі-

кувало статтю, де були представлені (хоча й частково) кольорові зображення дитячих робіт з України.

5 липня 2025 року я провела лекцію, у якій поділилася розповідями професорки Ольги Ніколенко та вчителів із Запоріжжя. Під час цієї події відбулася радісна зустріч — я познайомилася з близькими друзями японця, який у Польщі підтримує українських біженців і працює в японській школі. Я давно прагнула налагодити зв'язок і співпрацю з цією людиною, тож можливість зустрітися з його друзями стала для мене несподіваним, але дуже цінним подарунком.

Враження японських студентів від творчих робіт українських учнів

Студенти з Наґано поділилися своїми враженнями від виставки. Дехто звернув увагу на роботи, які зображують два світи — до війни та після її початку — і глибоко співпереживали почуттям дітей. Інші студенти були вражені щирим прагненням дітей до миру. Сподіваючись яскраві кольори, студенти відчували надію, відображену в малюнках. Кожен зі студентів по-своєму відгукнувся на побачене.

Післямова

Через дитячі малюнки ми отримали не лише біль і смуток, але й відчули силу волі, надію та щире прагнення українців до миру. Ми також дізналися про палку відданість учителів, які щодня підтримують дітей і їхні родини.

Ми глибоко усвідомили важливість того, щоби всі люди в Україні могли жити в тиші, безпеці та спокої. І відчули рішучість продовжувати робити те, що в наших силах, задля підтримки цієї мети.

Щиро дякуємо всім дітям, які створили ці роботи, та всім учителям, які їх супроводжували! Ми — разом із вами!

Насамкінець ще раз висловлюю глибоку подяку професорці Ользі Ніколенко та професору Susumu Nonaka за надану можливість реалізувати цей важливий проєкт заради миру на всій Землі.

Каталоги хайку і малюнків українських дітей, представлених на виставках у Сейсен Університеті

Репортаж телекомпанії «Nagano Asahi» про виставку хайку і малюнків українських дітей у Наґано

Виставка в Наґано. Професорка Мадока Іноуе (праворуч від малюнка) з відвідувачами